

האם מעמד כלכלי חברתי נמוך משפיע על שימוש בשירותים תזונתיים בקרב טרום סוכרתיים

רונית אנדוולט^{1,2}, אורנה בראון אפל², תומס קרפטי¹ אנטוני היימן^{1,3}

¹מכבי שירותי בריאות; ²בית הספר לבריאות הציבור, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה; ³בית הספר לרפואה, הפקולטה לרפואה על שם סקאלר אוניברסיטת תל-אביב

המאמר המלא

Endevelt R, Baron-Epel O, Karpati T, Heymann AD. Does low socioeconomic status affect use of nutritional services by pre-diabetes patients? Int J Health Care Qual Assur. 2009; 22(2):157-67.

מטרות

מטרות המחקר היו לבדוק:

1. האם אוכלוסייה המשתייכת למעמד כלכלי חברתי נמוך והזוכה לשירותים מקבילים לאוכלוסיות ממעמד גבוה יותר, במסגרת קופת חולים, תבצע בדיקות לאיתור מוקדם של טרום סוכרת. כמו המשתייכים למעמד כלכלי גבוה יותר.
2. כאשר תתגלה טרום סוכרת האם ישתמשו באותה מידה בשירות התזונתי של קופת החולים (מכבי שרותי בריאות).

השיטה ותכנון המחקר

נעשתה אנליזה של 1,348,124 מבוטחי מכבי המקבילים שירותים ב-107 סניפים בכל מדינת ישראל. האוכלוסייה כללה 79% מחברי מכבי מעל גיל 18 בשנים 2004-2006. מעמדם הכלכלי חברתי נקבע לפי אזור מגורים בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של ישראל. כל אזור קיבל אינדקס על סקלה מ-1.03-2.73 כאשר ככל שהמספר קטן יותר כך הוא מעיד על מעמד כלכלי חברתי נמוך יותר.

נלקחו כל בדיקות הדם לגלוקוז בצום שנעשו על ידי האוכלוסייה ואבחנה של טרום סוכרת נעשתה כאשר נמצאו בדיקות של גלוקוז בצום מעל 100 מ"ג לדציליטר. יעוץ תזונתי נלקח מתוך הנתונים הממוחשבים של קופת החולים.

ממצאים

חלה עליה בכמות האנשים המבצעים בדיקות לאיתור טרום סוכרת עם העלייה בגיל. 67% בקרב בני 18-45 ו-92% בקרב בני 65 ומעלה. אחוז המאובחנים כסובלים מטרום סוכרת אף הוא עלה עם הגיל: 4% בגילאי 18-45, 14% בגילאי 45-65 וכ-14-16% בקרבי בני 65 ומעלה (גברים ונשים בהתאמה). אחוז האנשים שטופלו אצל דיאטנים כשאחת האבחנות שלהם היא טרום סוכרת היה 16:27 מתחת לגיל 65 ו-14:17 מעל גיל 65 (נשים וגברים בהתאמה). אנשים המשתייכים למעמד כלכלי חברתי נמוך בצעו פחות בדיקות לאיתור טרום סוכרת. כאשר בצעו, אחוז הטרום סוכרתיים היה גבוה יותר בקרבם והרבה פחות הגיעו לקבל הדרכה תזונתית אצל דיאטניות.

מסקנות

אנשים המתגוררים באזורים המשתייכים למעמד כלכלי חברתי נמוך נוטים לבצע בדיקות דם בשלבים מתקדמים יותר של מחלת הטרום סוכרת ונוטים להגיע פחות לקבל סיוע תזונתי לו הם זכאים לפי חוק.